מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- להבין מהו שורש ומהי משפחת מילים
- לתרגל מציאת שורש בשלבים (הורדת תוספות ובדיקה במשפחה)
- לזהות מקרים שבהם מ/ת/ה הן חלק מהשורש ולא תוספת

גרסת עולים חדשים – מילון מילים בראש הדף, משפטים קצרים ושפה פשוטה. אפשר לאפשר מילון אישי ועבודה בזוגות.

חלק א' – הבנת המושג שורש

1. א – האותיות המשותפות לכל מילות המשפחה ששומרות על המשמעות הבסיסית
2. ב – 3 (לפעמים 4)
3. ב – קשורה לריקוד
4. ב – להוריד תוספות מתחילת וסוף המילה
5. ב – מכתב
6. ב – כי מילים שנשמעות דומה לא תמיד מאותה משפחה

חלק ב' – נכון או לא נכון

1. לא נכון – זו לפעמים אם קריאה שאינה חלק מהשורש, למשל במילה גדול השורש הוא ג-ד-ל
2. נכון – השורש הוא מ-ש-ך
3. לא נכון – המשמעות שלהן שונה לכן הן לא מאותה משפחה
4. נכון – בדיקה במשפחה עוזרת לוודא שהשורש נכון

חלק ג' – השלימו את המילה החסרה

1. כ-ת-ב
2. ש-ח-ה
3. שירה
4. שורש
5. תוספות

חלק ד' – התאימו מילה לשורש שלה

- 1 – ב (ר-ק-ד)
- 2 – א (כ-ת-ב)
- 3 – ג (ש-ח-ק)
- 4 – ד (ל-מ-ד)
- 5 – ה (ר-ח-ב)

חלק ה' – סדרו את שלבי מציאת השורש

1. קוראים את המילה ומבינים מה משמעותה
2. מורידים תוספות מתחילת המילה ומסופה
3. בודקים אם האותיות שנשארו מתאימות לשורש מוכר
4. מוודאים במילים נוספות מאותה משפחה שהמשמעות דומה

חלק ו' – כתיבה קצרה

1. שורש הוא האותיות המשותפות, ומשפחת מילים היא כל המילים שבנויות מאותו שורש
2. כי המשמעות שלהן שונה לגמרי, אין קשר בין כתף (איבר בגוף) לבין כתיבה

כרטיס יציאה – מה לחפש

- ש-ח-ה
- שיר, שירה, משורר או דומה
- כתף - כי המשמעות שונה משאר המילים

טיפים להפעלה:

- אפשר לפתוח בכתיבת שלוש המילים רוקדת, ריקוד, רקדן על הלוח ולשאול מה משותף להן
- כדאי להדגיש את מלכודת המ/ת/ה בשורש באמצעות דוגמת משך או תמך לפני התרגול העצמאי
- לתלמידים המתקדמים אפשר להוסיף את המשימה של ניחוש משמעות מילה חדשה לפי השורש

דף תרגול: שורש ומשפחת מילים

דף התלמיד/ה עולים חדשים

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

במילים רבות יש אותיות משותפות שנקראות שורש. מילים עם אותו שורש דומות במשמעות. נתרגל למצוא את השורש.

📖 מילון קטן:

שורש	האותיות המשותפות לכל מילות המשפחה, שומרות על המשמעות הבסיסית
משפחת מילים	קבוצת מילים עם אותו שורש ומשמעות קשורה
תוספת	אותיות שמוסיפים לפני או אחרי השורש, כמו ה, מ, ים, ות
אם קריאה	אותיות ו' או י' שלפעמים נוספות למילה ולא תמיד שייכות לשורש
עץ משפחה	ציור שמראה את השורש ואת כל המילים מהמשפחה שלו
תחילית	תוספת בתחילת המילה, למשל מ, ת, ה
סופית	תוספת בסוף המילה, למשל ים, ות, ה

1 חלק א' – הבנת המושג שורש

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מהו שורש?

(א) האותיות המשותפות לכל מילות המשפחה ששומרות על המשמעות הבסיסית

(ב) כל האותיות במילה כולל תוספות (ג) רק האות הראשונה במילה (ד) הניקוד של המילה

2. כמה אותיות בדרך כלל יש לשורש?

(א) 2 (ב) 3 (לפעמים 4) (ג) 5 (ד) 6

3. מה משותף למילים האלה?

(א) קשורה לשיר (ב) קשורה לריקוד (ג) קשורה לכתיבה (ד) קשורה לאכילה

4. מה עושים קודם כשמחפשים שורש?

(א) לבדוק במילון (ב) להוריד תוספות מתחילת וסוף המילה (ג) לספור אותיות (ד) לכתוב ניקוד

5. איזו מילה מהרשימה מהמשפחה של כ-ת-ב?

(א) כתף (ב) מכתב (ג) כתר (ד) כתם

6. למה חשוב לבדוק משמעות ולא רק צליל?

(א) כדי שהמילה תהיה יפה יותר (ב) כי מילים שנשמעות דומה לא תמיד מאותה משפחה

(ג) כדי לקצר את המילה (ד) אין צורך לבדוק משמעות

2 חלק ב' – נכון או לא נכון

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	כל אות ו' או י' במילה היא תמיד חלק מהשורש.	☐	☐
2	במילה משך האות מ' היא חלק מהשורש ולא תוספת.	☐	☐
3	כתף וכתב שייכות לאותה משפחת שורש כי הן נשמעות דומה.	☐	☐
4	אפשר למצוא שורש גם על ידי חיפוש מילים נוספות מאותה משפחה.	☐	☐

3 חלק ג' – השלימו את המילה החסרה

השלימו את המילה החסרה.

1. השורש המשותף למילים כותב, מכתב, כתיבה הוא _____

2. במילה הַשַּׁחְיָנִים השורש הוא _____

3. מילה נוספת מהשורש ש-י-ר (מלבד שיר) היא _____

4. במילה תמך האות ת' היא חלק מה _____

5. לפני שקובעים מהו השורש, צריך להוריד מהמילה את ה _____

4 חלק ד' – התאימו מילה לשורש שלה

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. רוקדת	___	**א.** כ-ת-ב
2. מכתב	___	**ב.** ר-ק-ד
3. משחק	___	**ג.** ש-ח-ק
4. תלמיד	___	**ד.** ל-מ-ד
5. הרחבה	___	**ה.** ר-ח-ב

5 חלק ה' – סדרו את שלבי מציאת השורש

מספרו את השלבים לפי הסדר הנכון (1, 2, 3...).

☐	בודקים אם האותיות שנשארו מתאימות לשורש מוכר
☐	מוודאים במילים נוספות מאותה משפחה שהמשמעות דומה
☐	מורידים תוספות מתחילת המילה ומסופה
☐	קוראים את המילה ומבינים מה משמעותה

6 חלק ו' – כתיבה קצרה

ענו בקצרה.

1. מה ההבדל בין שורש לבין משפחת מילים? הסבירו במשפט אחד.

2. מדוע כתף וכתיבה אינן מאותה משפחה למרות שהן נשמעות דומה?

כרטיס יציאה

מה השורש של המילה השחיינים?

כתבו 3 מילים מהשורש ש-י-ר

מי לא מהמשפחה: מכתב, כתיבה, כתף, כתב - ולמה?

איך הרגשתי בשיעור? ☹ 😐 🙂 😀